

کارآفرینی تلفیقی

مطهره رضوانی

دبیر کارآفرینی منطقه ۱ تهران

تصویرگر: سید میثم موسوی

ع با حمایت و پشتیبانی از نیروهای کارآفرین همراه باشد تا افراد با دلگرمی و فراغت بیشتری فعالیت‌های کارآفرینانه را پیگیری کنند.

آموزش کارآفرینی بر دو محور رسمی و غیررسمی استوار است. محور رسمی آن شامل نظریه‌ها، تئوری‌ها و ساختارهای مفهومی کارآفرینی است؛ در حالی که محور غیر رسمی آن بر تقویت مهارت‌ها، تغییرات رفتاری و ارتقای دیدگاه‌های جامع‌نگر و توسعه‌طلب تکیه دارد. چرا که از طریق این آموزش‌های غیررسمی دانش‌آموزان می‌توانند اطلاعاتی را که از طریق منابع آموزشی رسمی دریافت کرده‌اند، در ضمیر خود نهادینه کنند و در عمل به کار گیرند.

طبق یافته‌ها، اهداف دوره ابتدایی آشنایی با مفاهیم پایه، ایجاد انگیزه، علاقه و روحیه کارآفرینانه و در دوره متوسطه، پرورش مهارت‌ها و شایستگی‌های کارآفرینی است. محتوای این آموزش‌ها نیز منطبق بر اهداف است و در سه سال نخست ابتدایی، به صورت تلفیقی و پس از آن به هر دو حالت تلفیق و درس جداگانه پیشنهاد می‌شود.

از این‌رو، اقدامات عملی و کاربردی باید از کودکی و دوره ابتدایی شروع شود. همچنین ویژگی‌ها و شایستگی‌های عمومی کارآفرینانه، از طریق تلفیق در دروس گوناگون و نیز مباحث اختصاصی، در وجود کودکان نهادینه گردد. سپس، به شکلی نظام‌مند در دوره متوسطه تداوم یابد و ضمن رعایت انعطاف‌پذیری

آموزش کارآفرینی از حوزه‌های علمی با رشد سریع است ولی محتوا و روش تدریس آن ابهاماتی دارد. مراجعه به متون تخصصی رایج کارآفرینی، تغییر از آموزش سنتی کارآفرینی به سمت پذیرش روش‌های تدریس نوین کارآفرینی را که مبتنی بر یادگیری تجربی است، نشان می‌دهد. نظام آموزشی، با شیوه‌های سنتی قادر به توسعه انگیزش، شایستگی‌ها و مهارت‌های مرتبط با کارآفرینی و نوآوری نیست. به کارگیری شیوه‌های سنتی از جمله موانع اصلی آموزش کارآفرینی است. بر این اساس، روش‌های تدریسی پیشنهاد می‌شود که بیشتر مبتنی بر تجربه فعال‌اند؛ از قبیل:

ع تشویق به غلبه بر شکست‌ها
ع مستقل بار آوردن دانش‌آموزان
ع تسهیل استفاده از منابع اطلاعاتی متنوع مرتبط با مسائل.
تحلیل محتوای ۲۰ مقاله مرتبط با اهداف کارآفرینی نشان می‌دهد که مهم‌ترین اهداف آموزش کارآفرینی به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از:

۱. تقویت روحیه کارآفرینی
 ۲. راه‌اندازی کسب و کار
 ۳. خدمت به اجتماع
 ۴. برانگیختن مهارت‌های کارآفرینی.
- بنابراین، هدف آموزش کارآفرینی باید آماده کردن فرد برای ورود به دنیای واقعی باشد. همچنین، برنامه آموزش کار باید:

ع بر اساس نیازهای آموزشی افراد و مبتنی بر الگوهای‌های بومی، تلفیقی از تجربه، مهارت، دانش و توانایی باشد.

ع مبتنی بر رویکرد میان رشته‌ای باشد و از نگاه تک‌درسی یا ارائه فصلی با عنوان کارآفرینی به رویکرد مبتنی بر دوره یا رشته تغییر یابد.

امروزه توصیه می‌شود که آموزش کارآفرینی با عنوان مجزایی برای دانش‌آموزان تدریس نشود بلکه نکات مهم و کلیدی آن در قالب دروس دیگر مانند ریاضی، علوم اجتماعی و زیست‌شناسی آورده شود و با محتوای آن‌ها تلفیق گردد

دیگر به کم کردن زمان دیگر دروس برای اختصاص دادن زمانی جدا به واحد کارآفرینی نیازی نیست و تمامی معلمان می‌توانند در آماده کردن دانش‌آموزان برای ورود به فضای کسب و کار سهیم باشند.

برای ترسیم شاهراه آموزش کارآفرینی در طول سالیان تحصیل یک دانش‌آموز، بهتر است برای او امکان و فرصت انتخاب واحدهای درسی‌ای که مطالب تخصصی‌تری را در ارتباط با ایجاد کسب‌وکار، مدیریت یک شرکت، بازاریابی و ... ارائه می‌دهند، فراهم آوریم. در کنار همه این‌ها ایجاد شرایطی برای قرار گرفتن دانش‌آموزان در فضایی که فرایندهای واقعی بازار را نیز تجربه کنند، به شدت توصیه می‌شود.

برنامه‌ریزی درسی یکپارچه و تلفیقی کارآفرینی شامل آموزش دانش و مهارت‌هایی است که دانش‌آموزان را برای برنامه‌ریزی،

شروع و اجرای کسب‌وکار شخصی خود، در بخش خصوصی و رسمی، توانمند می‌سازد. برای آموزش تلفیقی کارآفرینی، فعالیت‌ها و تجارب عملی نیز بسیار مفید است. این کار می‌تواند با مشارکت شرکت‌های خصوصی انجام گیرد و در نهایت، دانش‌آموزان آن را به‌عنوان جزئی از پروژه درسی خود تحویل دهند.

مثالی از آموزش تلفیقی کارآفرینی

در فیزیک مبحثی به نام «حرارت و انتقال آن» داریم. فرض کنید دانش‌آموزان با توضیحات معلم زیست‌شناسی در باره گلخانه و فواید آن، به راه‌اندازی گلخانه ترغیب شوند و به کمک دبیر جغرافی خود به بررسی جوانب برای شروع این کار بپردازند و تأثیرات آن را بر محیط خرد و کلان اطراف خود بررسی کنند. در این میان، جبر و احتمال هم به برای تخمین احتمال موفقیت یا شکست راه‌اندازی کسب‌وکاری مانند گلخانه در مدرسه، و حسابان و اتحادها و فاکتورگیری‌هایش نیز برای محاسبات سود و زیان احتمالی و نقطه سر به سر این کسب‌وکار و ... کمکشان بیاید. در این صورت، چقدر کار معلم فیزیک برای یاد دادن تجربی درس انتقال حرارت و فشار آسان خواهد شد!

و آزادی عمل، از گسستگی و دوگانگی در اهداف و اجرای برنامه درسی دو دوره پرهیز شود.

بر این اساس، تدوین برنامه‌های تلفیقی که جامع دروس مختلف و تمام شایستگی‌هایی باشد که برای دانش‌آموزان دوره متوسطه ترسیم می‌شود، به گونه‌ای که رفتار و ویژگی‌های کارآفرینانه را در آنان تقویت کند، مهم است. به علاوه،

این آموزش‌ها در دوره متوسطه دوم نتیجه بهتری داده‌اند.

امروزه توصیه می‌شود که آموزش کارآفرینی تحت عنوان مجزایی برای دانش‌آموزان تدریس نشود بلکه نکات مهم و کلیدی آن در قالب دروس دیگر مانند ریاضی، علوم اجتماعی و زیست‌شناسی آورده شود و با محتوای آن‌ها تلفیق گردد.

در صورتی که برای این کار برنامه‌ریزی درستی صورت گیرد،

